

УДК 78.01/.071.1+781.9

DOI <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2026-48-14>**Лі Цзяфань**

ORCID: 0000-0001-9234-2486

здобувач кафедри історії музики та музичної етнографії
Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової
827517132@qq.com

Олександра Іванівна Самойленко

ORCID: 0000-0002-2071-9587

доктор мистецтвознавства, професор,
проректор з наукової роботи
Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової
al_sam@ukr.net

МУЗИЧНА ОРТОЛОГІЯ ТА ЯВИЩЕ ВАРІАНТНОСТІ У ФОРТЕПІАННІЙ ТВОРЧОСТІ

Мета статті — визначити передумови та головні тенденції розвитку музичної ортології, виявити провідне значення щодо цього поняття мовно-мовленнєвої варіантності. **Методологія** дослідження зумовлена зверненням до ортологічного напрямку вивчення процесу музичного формотворення, розвитком теоретичних дискурсивних засад музикознавчого аналізу. **Наукова новизна** дослідження полягає у запровадженні музикознавчої теорії варіацій або музичної ортології; доводиться, що вивчення варіативності (варіабельності) як універсального явища посприяло ідеї створити спеціальну науку, ортологію, тобто дисципліну, основною категорією постає варіація. Виявляється, що основні поняття теорії змінності (мінливості) відображаються у термінах варіабельність, варіація, «варіація, варіант, інваріант, сталість, норма, константа. Пояснюється, що перші два терміни зазвичай використовуються як синоніми, але їх широкі та вузькі інтерпретації розрізняються. Варіабельність у широкому розумінні позначає здатність до будь-якої варіантності, модифікації, не претендує на опозиційність до інваріанту. У вузькому сенсі мінливість-варіабельність визначається як характеристика способу існування та функціонування мовних одиниць у синхронності та у діахронії, і у даному випадку поняття нормативу є доречним, адже необхідним є порівняння співіснуючих елементів, мовних побудов. **Висновки.** Варіантність в музиці може розглядатися як об'єктивна іманентна властивість музично-мовної системи, основою

якої є деякий інваріант, що зберігає тотожність самому собі у низці видозмін в процесі текстових та міжтекстових трансляцій. Варіативність музично-мовних одиниць пронизує всю систему музичної мови, але у семантичному плані реалізується у мовленнєвому акті, тобто шляхом виконавської інтерпретації. Цьому передуює варіабельність композиторського стилю та стилістичного вивопнення музичного тексту, тобто динамізм мови проявляється у певних законах фонетичної, лексичної та граматичної організації в кожному конкретному творі, безпосередньо впливає на способи побудови композиційної горизонталі, тобто тематичного профілю твору, але також виявляється й у фактурно-вертикальному вимірі.

Ключові слова: музична ортологія, музична праксеологія, варіація, мовна варіантність, музична варіабельність, виконавська інтерпретація, мовленнєвий акт, фортепіанна творчість.

Li Jiafan, Applicant at the Department of Music History and Musical Ethnography of the Odesa National A. V. Nezhdanova Academy of Music; Samoilenko Oleksandra Ivanivna, Doctor of Art History, Professor, Vice-Rector for Research of the Odesa National A. V. Nezhdanova Academy of Music

Musical orthology and the phenomenon of variability in piano creativity

The aim of the article is to determine the prerequisites and main trends in the development of musical orthology, to identify the leading meaning of this concept of linguistic and speech variability. **The research methodology** is determined by the appeal to the orthological direction of studying the process of musical formation, the development of the theoretical discursive foundations of musicological analysis. **The scientific novelty** of the research lies in the introduction of the musicological theory of variations or musical orthology; it is proved that the study of variability (variability) as a universal phenomenon contributed to the idea of creating a special science, orthology, that is, a discipline, the main category of which is variation. It turns out that the main concepts of the theory of variability (variability) are reflected in the terms variability, variation, “variation, variant, invariant, constancy, norm, constant. It is explained that the first two terms are usually used as synonyms, but their broad and narrow interpretations differ. Variability in a broad sense denotes the ability to any variation, modification, and does not claim to be in opposition to invariance. In a narrow sense, variability-variability is defined as a characteristic of the way of existence and functioning of linguistic units in synchrony and in diachrony, and in this case the concept of a norm is appropriate, because it is necessary to compare coexisting elements, linguistic constructions. **Conclusions.** Variability in music can be considered as an objective immanent property of the musical-linguistic system, the basis of which is a certain invariant that retains its identity to itself in a series of modifications in the process of textual and intertextual translations. The variability of musical-linguistic units permeates the entire system of musical language, but in semantic terms is realized in the speech act, that is, through performance interpretation. This is preceded by the variability of

the composer's style and stylistic execution of the musical text, that is, the dynamism of language is manifested in certain laws of phonetic, lexical and grammatical organization in each specific work, directly affects the methods of constructing the compositional horizontal, that is, the thematic profile of the work, but is also manifested in the texture-vertical dimension.

Key words: *musical orthology, musical praxeology, variation, linguistic variation, musical variability, performance interpretation, speech act, piano creativity.*

Актуальність теми та проблемного напрямку статті зумовлюється важливістю розвитку методичних та предметних засад сучасної музичної лінгвістики, як частини музичного мовознавства. Обидві названі дисциплінарні галузі є доволі новими для музикознавства, водночас сьогодні визнається їх підсилена актуальність, оскільки вони здатні надавати теоретичні інструменти розуміння змін, що відбуваються у сфері музичної мови та музичного мовлення, разом з цим – виявити причини та наслідки змін, динамічності та варіативності мовної системи музики, таким чином привести до формування особливої генеративної поетики музичної творчості (див. про це: [4; 9]).

Приклади останньої досить щедро надає літературознавство, зокрема філологічна лінгвістика, всередині якої існує напрям ортології, найбільш сфокусований на питаннях змінності мовно-мовленнєвого матеріалу. Філологічна ортологія постає компонентом культури мови (як культури спілкування), має комплексний, інтегративний характер, та враховує досягнення низки мовних напрямів, що визначає структуру та параметри ортологічної оцінки, а також термінологічний апарат, який використовується задля цього. Ця дисципліна може розглядатися як відносно автономна, оскільки входження структурно-мовних норм до ієрархії норм комунікації не дозволяє ортології абсолютно відокремитися від літературознавства у цілому. Комунікативно орієнтована інтерпретація поняття «структурно-мовна норма» виявляє нерозривну єдність лінгвістичного, соціального та композиційно-функціонального аспектів, дозволяє говорити про доцільність запровадження таких понять, як мовна особистість, мовленнєва культура, сфера і ситуація спілкування, мовне мислення, мовленнєва інтерпретація, деякі інші [1].

Мета статті – визначити передумови та головні тенденції розвитку музичної ортології, виявити провідне значення щодо цього поняття мовно-мовленнєвої варіантності.

Виклад основного змісту. Ортологічна теорія, не дивлячись на те, у якій мовній галузі ми її беремо, передбачає, по-перше, дослідження нормативних показників та критеріїв організації мовно-мовленнєвого процесу, на тлі яких можна помітити явище відхилення від канону, змінність та не-нормативність способів мовлення; по-друге – розвиток специфічного типу аналізу, що виявляє усі випадки варіативності мовних складових, дозволяє встановлювати системні риси мовних змін та рівні й ступені мінливості, що розглядаються як межі варіативності.

Будучи одним з видів лінгвістичного аналізу – у широкому розумінні – *ортологічний аналіз в музиці* засвоює деякі літературознавчі принципи, але відкриває й власні потреби, засоби. Він може бути проведений з погляду двох взаємопов'язаних і взаємозумовлених підходів: структурного та смислового, з виокремленням певних елементів (одиниць мови) та з наголосом на прийомах текстоутворення. Звісно, аналіз робіт, присвячених тексту, доводить важливість поняття структури при побудові концепції тексту в цілому – як в аспекті його форми (граматичний підхід), так і щодо семантики (семантичний підхід), що дозволяє розглядати зміст та призначення певного тексту в комунікативному аспекті. Тому підхід до розгляду структури тексту слід вважати основним та традиційним, що веде до визначення лінійного зв'язку складових тексту, його пропозицій та надфразових єдностей, також інших великих фрагментів, котрі складаються в так звану синтаксичну структуру, утворюють сукупність синтаксичних зв'язків між текстовими одиницями. Однак такий підхід не пояснює всіх особливостей функціонування тексту, зокрема його дериваційних функцій та здатності переходити у стан інтертекстуального утворення, виступати як мовна одиниця музики в її надкомпозиційному значенні. Крім того, оскільки породження тексту є насамперед породженням смислу, лише структурним шляхом важко визначити підстави та межі варіювання, часом значного, у сукупності смислових значень окремого

тексту. Звідси потреба у вияві *структурно-смісловій текстової парадигми змінного типу*, точніше, підстав для її виокремлення як спільної моделі дериваційних процесів [1; 4; 6; 9].

На будь-якому етапі свого розвитку музична мова відображає динаміку функціонування своїх складових підсистем, які перебувають під впливом як внутрішньо-лінгвістичних (іманентно-музичних), так і екстралінгвістичних (соціокультурних та естетичних, інших мистецьких) факторів. Кожна з підсистем мови виявляє власні відмінні характеристики, зберігаючи при цьому конекції з *інваріантними* рисами, притаманні музично-мовній системі загалом. Це основа варіативності музично-мовленнєвої сфери, оскільки мовленнєві варіанти існують на основі мовної стабільності (константності), а мовний інваріант існує лише настільки, наскільки він допускає варіабельність мовленнєвих проявів.

Дихотомія понять «інваріант-варіант», «константність – варіантність» спочатку використовувалася в математиці та природничих науках, у яких існувала необхідність встановлювати здатності величин, рівнянь і законів залишатися незмінними при певних перетвореннях природних координат простору і часу. Можливість зміни форми знаку без зміни його ідентичності була виявлена у мовознавстві Ф. де Соссюром, що привело до понять мовної варіації та «мовного дрейфу», за якими окремі варіації мовлення рухаються в певному напрямі, передбаченому структурно-смісловими межами мови [6; 10].

Сучасна лінгвістика розглядає мовний дрейф або деривацію (варіантно-варіативні зміни) як об'єктивну іманентну властивість мовної системи, що впливає на всі підсистеми та одиниці, ідентифіковані в мові за формою та змістом, у синхронності та діахронії, а також на відносини між мовою та зовнішнім світом. Ця властивість йде від природної людської мови та має вирішальне значення для характеристики онтологічної сутності і художньо-мовних одиниць і, відповідно, для характеристики природи музичної мови загалом (як мистецького явища).

Для лінгвістичного підходу найбільш визнаними проявами мовної варіантності є соціокультурна варіабельність – вплив соці-

альних змін і культурної свідомості на розвиток мови, включно з рівнем соціальних відносин да діяльнісних запитів тощо; текстова мінливість, що найчастіше постає як взаємодія жанрової «теми» та змісту й прагматики тексту, також його лінгвістичної активності, включно з ситуацією деривації; стильова й стилістична мінливість, що вказує на відмінності та схожість регіональних різновидів мови, включаючи явища міжособистісного мовного контакту; індивідуальна авторська варіабельність [8].

Розвиток когнітивної музичної лінгвістики, як і музично-мовної стилістики, тенденції соціолінгвістики та прагматики у музикознавчому аналізі дозволяють виводити вивчення змінності-мінливості на новий рівень. Будь-які структурні абстракції є достатніми, доки наш інтерес обмежується лінгвістичними універсаліями, типологією та порівняльно-історичною реконструкцією, але потребує корекції, коли предметом вивчення стає художньо-мовна поведінка в контексті світогляду конкретного суспільства [3; 4].

Поява музично-праксеологічної теорії, також розвиток теорії музичної інтерпретації спонукають дослідників до переосмислення низки положень теорії комунікації. Музично-мовленнєвий акт, інтерпретований як структурна одиниця музично-мовленнєвої діяльності, висвітлюється в прагматичному підході за допомогою тих самих категорій, які необхідні для характеристики та оцінки інтерпретативної дії; його визначають особистість як суб'єкт дії, мета творчого вчинку, метод, інструмент, засоби, результат, умови, успішність сприйняття адресатом – слухачем. Залежно від обставин або умов, у яких виконується акт музичного мовлення, він може або досягти поставленої мети – і таким чином бути успішним, або не досягти її [3; 8].

Прагматична комунікативна варіантність виступає невід'ємною властивістю музичного мовлення, що проявляється у можливостях різних інтерпретацій попередньо обраних текстових комплексів, у залученні різних форм творчих актів, які регулюють осмислення конкретних текстів за допомогою комплексу специфічних музичних (іноді інших) засобів. Вивчення варіативного потенціалу творчих музично-мовних актів може, з одного боку,

доповнити теорію музичної праксеології новими висновками про механізми структурування та реалізації музичного мовлення, а з іншого – сприяти підвищенню рівня комунікативної компетентності музиканта, як виконавця, так і композитора.

Змінність, транзитивність та динамічність у композиційному та історичному планах є універсальними ознаками музичної мови, котрі впливають на процес її функціонування в усіх формах та у всіх змістових (також стильових) призначеннях. У концентрованому вигляді принципи варіативності та способи варіантного розвитку проявляються у жанровій формі варіації, котра концентрує явище варіаційності у його стислому композиційному розумінні, водночас відкриває особливий ефект варіаційної нескінченності, *non finito*, часової відкритості принципу варіацій [5].

Не можна не зауважити, що категорія варіації є значущою у різних наукових дисциплінах, і не лише мистецтвознавчих або гуманітарних, але завжди вказує саме на формальні компаративні критерії оцінки явища у процесі його становлення або розвитку. Тобто процесуальність є ще однією важливою якістю варіантного принципу (методу), але вже у його конкретному пізнавально-творчому оформленні.

Сама ідея варіації передбачає значущість модифікацій певного явища (мовного елемента), що визначається їх розрізненням та розділенням, коли мінливість вказує на здатність створювати нові сутності. Варіації можна розглядати як формальні різновиди однієї й тієї ж мовленнєвої побудови (сукупності мовних засобів), які, за тотожності певного обсягу тематичного матеріалу, різняться за образними параметрами та деякими звуковими компонентами.

Згідно з усталеним ортологічним підходом, окремі варіації визначаються як композиційно розрізнені модифікації вихідної сукупності музично-мовних одиниць, що розширюють семантичне поле основного лінгвістичного значення. Варіація є основним джерелом історичних змін, а також формою їх реалізації, а варіативність є формою реалізації тих змін, яких зазнають лінгвістичні одиниці, представлені *серіями варіантів*.

У філології з терміном «варіація» конкурує термін «варіабельність» Перевага надається терміну «варіабельність», оскільки термін «варіація» підкреслює наявність варіантів у мові, які, у свою чергу, передбачають наявність інваріанта. Однак більшість лінгвістів схильні вважати, що інваріант варіантів мовлення не завжди можна виявити. Ідея мовної варіативності залежить від комунікативної орієнтації самого мовного процесу, його змісту та семантичної цілісності. Ідея варіативності мови породила багато проблем, оскільки було необхідно переглянути деякі старі усталені поняття та терміни граматики й розробити нові лінгвістичні оцінки [1]. При цьому варто наголосити, що будь-яку сучасну словесну мову можна простежити у такому розвитку, коли форми її прояву передбачають поступові зміни всіх її підсистем, при цьому формальні зміни у мові є наслідком глибинних видозмін свідомості, таким чином віддзеркалюють динаміку самого життя.

У музикознавстві варто розділяти причини варіативності та змінності, вказуючи на їх зовнішню та внутрішню природу. Внутрішні причини мають коріння в природі музичної творчості як звукового аудіального феномена, як відповідного до своєрідності слухового сприйняття та усвідомлення, є, як природні, неодмінними та визначальними. З ними найближче пов'язані стильові ідеаційні чинники музичного мистецтва, також певні психологічні умови естетичного переживання, зокрема компоненти людської уяви та образної пам'яті. Зовнішні причини лежать поза окремих музичних текстів та явища музичної інтерпретації, хоча торкаються, врешті-решт, питань музичного формування та діяння; вони виникають на рівні тлумачення явища музичної діяльності та відповідних до нього комунікативних засобів, у тому числі жанрових прецедентів. Вони більше пов'язані з контекстуальними умовами музичної творчості, тому їх варіабельність також є зумовленою позамузичними, а іноді – навіть позахудожніми обставинами. Зокрема, вплив жанрових передумов виникнення форми варіацій та явища варіативності, разом з ними і музично-мовної варіантності, може слабшати з часом, спочатку висунувши один з варіантів як основний, а

потім як єдиний можливий. Однак і в самій формі варіацій, і у системі музично-мовних засобів варіаційність може привести до граничної якісної трансформації музичного тексту (що, зокрема, яскраво проявлялося у романтичному типі «варіацій на варіації», що здійснювався, послідовно розгортаючи й прирошуючи прийоми змінності до ефекту заміни – і способу структурування, і образного змісту) [5; 10].

У цілому, загальні положення філологічної теорії мінливості цілком застосовні до вивчення варіантної специфіки музичної мови. Так само очевидними є ті причини варіативності музичної мови, що є спільними для усіх форм людської мовної свідомості, оскільки носії мовних засобів – завжди люди, що постають і частиною природного середовища, і організаторами соціокультурного простору: постійні та суттєві соціальні зміни, які суттєво впливають на внутрішній світ особистості, змінюють уявлення людини не лише про зовнішню дійсність, а й про саму себе.

Музична мова, як і будь-який мовний феномен, змінюється в часопросторі, а цей часопростір має декілька основних вимірів – постає як соціально-історичний (умовно відтворюваний у пам'яті культури), як музично-історичний – історична послідовність жанрових та стильових репрезентацій музично-творчого досвіду, як текстовий композиційний та, нарешті, як індивідуально-людський, особистісний. Просторова варіативність музичної мови проявляється у її жанровій стилістичній гетерогенності, тоді як часова варіативність найбільше проступає у стильовій діахронії; втім два дані плани музично-мовної варіантності існують разом, тому явище музичного хронотопу охоплює та поєднує жанрові та стильові критерії оцінки музично-виразової системи [7; 9].

На рівні музичної «граматики» це проявляється в тому, що одна й та сама мотивно-тематична форма може використовуватися для вираження різного образного змісту, а також у тому, що одна семантична ідея може бути вираженою різними тематично-композиційними шляхами. Відомо, що «граматична варіація» є невід'ємною рисою функціонування словесної мови; в музичному тексті вона передбачає виокремлення та розвиток мелодико-фактурного фрагменту, що поєднує у собі риси семантичної

завершеності та структурної відкритості, передбачає можливість повторення та оновлення; останнє повинне підкреслювати моменти повторності, як деякі алгоритми музичного мовлення, разом з їх динамічними показниками, як часовими, так і гучнісними просторовими.

Явище «граматичної коректності» варіювання, тобто створення варіацій на рівні композиційно-мовленнєвого процесу, визначається відповідністю засобів розвитку загальним часо-просторовим настановам, показникам музичного тексту. Окрім того, специфіка музичних варіацій визначається пріоритетністю усної форми, особливо у творах класико-романтичного типу, коли відмінності варіацій всередині циклічної композиції найбільше помітні у виконавській формі, тобто у темпо-динамічних хроноартикуляційних засобах презентації музичного задуму.

Так само й відмінності в образному змісті постають лише шляхом виконавської інтерпретації, тобто залежать від способів усно-мовленнєвого здійснення, хоча й програмуються письмовим композиторським текстом.

Однак і на рівні *«композиторської граматики»*, тобто на рівні не мовлення, а суто мовного вирішення, формуються важливі принципи варіативності, що потім транслюються до процесу виконавського мовлення. Вони стають навіть переважаючими у творчості представників нововіденської школи, зокрема А. Веберна, коли виникає суттєва додекафонно-серіальна перебудова композиторської логіки, відмінюються попередні інтонаційні семантичні зв'язки та гармонічні властивості музичного звучання.

Явище варіативності у Варіаціях для фортепіано А. Веберна, ор. 27 (1936), сприймається скоріше письмово-аналітичним шляхом, тобто через аналіз композиторського тексту та використаних у його побудові прийомів роботи з серією, що придбає функції основного тематичного матеріалу, з граничною лаконізацією «мотивних» складових, коли навіть один тон може розглядатися як самодостатня текстова величина. Змінюється й загальна концепція твору, що не містить ознак звичної для фортепіанних варіацій циклічності, скоріше тяжіє до цілісності складної тричастинної форми, яка виникає на засадах

звуквисотних та фактурних змін у співвідношеннях елементів серії-теми [2]. Як справедливо зауважує Є. Засядкевич, «у заключному розділі вперше серія представлена однолінійно, а інтонаційну структуру складає комплекс великих септім та малих нон. Саме ці інтервали визначають логіку мелодичного та гармонічного розгортання усіх частин твору»; можливо тому й виникає враження, що вебернівські варіації на серію «позбавлені емоцій, притаманних романтизму, швидше, вони такі, що виходять за межі чуттєвого досвіду» [2. с. 21].

Наукова новизна дослідження полягає у запровадженні музикознавчої теорії варіацій або музичної ортології; доводиться, що вивчення варіативності (варіабельності) як універсального явища посприяло ідеї створити спеціальну науку, *ортологію*, тобто дисципліну, основною категорією постає *варіація*. Виявляється, що основні поняття теорії змінності (мінливості) відображаються у термінах *варіабельність*, *варіація*, «*варіація*, *варіант*, *інваріант*, *сталість*, *норма*, *константа*. Пояснюється, що перші два терміни зазвичай використовуються як синоніми, але їх широкі та вузькі інтерпретації розрізняються. Варіабельність у широкому розумінні позначає здатність до будь-якої варіантності, модифікації, не претендує на опозиційність до інваріанту. У вузькому сенсі мінливість-варіабельність визначається як характеристика способу існування та функціонування мовних одиниць у синхронності та у діахронії, і у даному випадку поняття нормативу є доречним, адже необхідним є порівняння співіснуючих елементів, мовних побудов.

Висновки. Варіантність в музиці може розглядатися як об'єктивна іманентна властивість музично-мовної системи, основою якої є деякий інваріант, що зберігає тотожність самому собі у низці видозмін в процесі текстових та міжтекстових трансляцій. Варіативність музично-мовних одиниць пронизує всю систему музичної мови, але у семантичному плані реалізується у мовленнєвому акті, тобто шляхом виконавської інтерпретації. Цьому передуює варіабельність композиторського стилю та стилістичного виповнення музичного тексту, тобто динамізм мови проявляється у певних законах фонетичної, лексичної та грама-

тичної організації в кожному конкретному творі, безпосередньо впливає на способи побудови композиційної горизонталі, тобто тематичного профілю твору, але також виявляється й у фактурно-вертикальному вимірі. Завдяки цьому виникає змінність-варіантність виконавської інтерпретації, тобто варіабельність проникає й до царини виконавського мислення й мовлення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дзюбишина-Мельник, Н. Я. (2013). Правопис – ортологія – культура мовлення. *Magisterium. Мовознавчі студії* (50). С. 27–34
2. Засядкевич Є. Принципи додекафонії у варіаційних циклах для фортепіано композиторів ХХ століття. Бакалаврська робота. Львів, 2022. 45 с.
3. Курковський Г. Питання фортепіанного виконавства. К.: Музична Україна, 1983. 137 с.
4. Ма Сінсін. Текстологічні засади виконавської інтерпретації у фортепіанній творчості (від стилістичного змісту до семантичної типології). Дис. ... канд. мистецтвозн. Одеса, 2018. 95 с.
5. Муляр А. Актуальні підходи до виконавських інтерпретацій варіаційних циклів Л. Бетховена: порівняльний аналіз та музикознавчі перспективи. *Музичне мистецтво і культура*. Одеса : Гельветика, 2024. Вип. 40. С. 39–51.
6. Москаленко В. Аналіз у ракурсі музичної інтерпретації. *Часопис національної музичної академії України імені П.І. Чайковського* : науковий журнал. 2008. № 1. К.: НМАУ, 2008. С.106–112.
7. Опарик Л. Комунікативний аспект музично-виконавського висловлювання: автореф. дис... канд. мистецтвознавства: 26.00.01 / Львівська національна музична академія ім. М.В. Лисенка. Львів, 2007. 19 с.
8. Потоцька О. Стильова типологія фортепіанно-виконавської інтерпретації. Дис. ... канд. мист. : 17.00.03 / Одеська державна музична академія ім. А. В. Нежданової. 2012. 240 с.
9. Самойленко О.І. Науково-методичні пріоритети сучасного музикознавства: переступаючи межі. *Musical art and linguistic thesaurus of world culture: ukraine's experience* : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. С. 203-221.
10. Whittall Arnold. Romantic Music: A Concise History from Schubert to Sibelius. London : Thames & Hudson, 1987. 192 p.

REFERENCES

1. Dzyubysyna-Melnyk, N. Ya. (2013). Spelling – orthology – speech culture. *Magisterium. Linguistic Studies* (50). P. 27–34 [in Ukrainian].
2. Zasyadkevych, E. (2022). Principles of dodecaphony in variation cycles for piano by composers of the 20th century. Bachelor's thesis. Lviv [in Ukrainian].

3. Kurkovsky, G. (1983). Issues of piano performance. K. : Musical Ukraine [in Ukrainian].
4. Ma, Xinxin. (2018). Textological principles of performance interpretation in piano work (from stylistic content to semantic typology). Dissertation candidate of art. Odesa [in Ukrainian].
5. Mulyar, A. (2024). Current approaches to performance interpretations of L. Beethoven's variation cycles: comparative analysis and musicological perspectives. Musical art and culture. Odesa : Helvetica, 2024. Issue 40. P. 39-51 [in Ukrainian].
6. Moskalenko, V. (2008). Analysis from the perspective of musical interpretation. Journal of the National Music Academy of Ukraine named after P.I. Tchaikovsky: scientific journal. 2008. No. 1. K.: NMAU, 2008. P.106-112 [in Ukrainian].
7. Oparyk, L. (2007). Communicative aspect of musical and performing expression: author's abstract. dis... candidate of art history: 26.00.01 / Lviv National Academy of Music named after M.V. Lysenko. Lviv [in Ukrainian].
8. Pototska, O. (2012). Stylistic typology of piano and performing interpretation. Diss. ...candidate of art: 17.00.03 / Odesa State Academy of Music named after A. V. Nezhdanova [in Ukrainian].
9. Samoilenko, O. (2023). Scientific and methodological priorities of modern musicology: crossing boundaries. Musical art and linguistic thesaurus of world culture: ukraine's experience: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing. P. 203–221 [in Ukrainian].
10. Whittall, Arnold. (1987). Romantic Music: A Concise History from Schubert to Sibelius. London: Thames & Hudson [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 13.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.05.2026